

MAYIS AYI MECLİS TOPLANTISI - 26.05.2021 -

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve kendi adıma hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Değerli Meclis Üyeleri,

1950-2005 yılları arasında 55 yıl boyunca Borsamızın her kademesinde görev almış, 1978-1981 yılları arasında Yönetim Kurulu Başkanlığı ve 1987-1992 yılları arasında Meclis Başkanlığı görevinde bulunmuş, 36 yıl TOBB delegeliği yaparak bizleri temsil etmiş ve Antalya Ticaret ve Sanayi Odası ile Batı Akdeniz Ekonomisini Geliştirme Vakfı Yönetim Kurulu'nda görev almış Ulvi YEREBAKAN 18 Mayıs Salı günü 91 yaşında aramızdan ayrıldı.

Yıllarca pamuk ticaretiyle uğraşan Ulvi Başkanımız geçtiğimiz ay kaybettiğimiz İlhami GÖNEN Başkanımız gibi Borsamızda büyük emeğe sahip kişilerin başında gelmektedir.

Kıymetli büyüğümüze Allah'tan rahmet; ailesine, sevenlerine ve camiamıza baş sağlığı diliyorum. Mekanı cennet olsun. Ulvi Başkanımızın nezdinde ebediyete intikal etmiş tüm başkanlarımıza da Allah'tan rahmet, hayatta olanlara sağlık ve uzun ömürler diliyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Bu ay bizleri derinden üzen bir diğer vefat haberi de Manavgat Ticaret Ve Sanayi Odası (MATSO) Başkanı Ahmet BOZTAŞ'tan geldi. Ahmet Başkan uzunca bir süredir mücadele verdiği koronavirüse yenik düşerek 4 Mayıs Salı günü aramızdan ayrıldı. Manavgat aşığı ve memleket sevdalısı bir insanı, güzel bir dostu ve iyi bir arkadaşı kaybettik.

Ahmet Başkanımıza Allah'tan rahmet; ailesine, sevenlerine ve camiamıza baş sağlığı diliyorum. Geçtiğimiz günlerde yapılan seçimle MATSO Yönetim Kurulu Başkanı seçilen Seydi Tahsin GÜNGÖR'e başarılar diliyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Düşük kapasite ile çalışmak durumunda kaldığımız bir ayı daha geride bırakıyoruz. Aslında bir yıldan uzun süredir bu durumdayız. Diğer taraftan salgın nedeniyle düşük kapasite ile çalışmak, en çok kentimizi etkiledi. Bu tespitimizin sebeplerini ve boyutlarını aylardır sizinle ve kamuoyumuzla paylaşıyorum. Yani bu salgının en büyük maliyetini Antalya yükledi. Öyle ki, ülkemizin bir birimlik maliyetine karşılık Antalya bunu üç birim olarak yaşadı ve yaşamaya da devam ediyor. Onun için ekonomik afet bölgesi ilan edilmeyi talep ettik ancak ortalama tedbirlere tabi olduk.

Değerli Üyeler,

Bugüne kadar uygulanan ortalama tedbirlerden, uygun faizli kredi, KDV ve stopaj indirimleri ile bazı kamu ödemelerinin ertelenmesi gibi uygulamaların hepimize faydası oldu. Ancak KDV ve stopaj indirimleri ile ilave sigortalı istihdam prim destekleri gibi bazı desteklerin süresi 30 Mayıs'ta dolacak. Talebimiz bu desteklerin salgın süresince, en azından yılsonuna kadar uzatılmasıdır. Üzerimizde birikmiş olan ve halen hepimizi hayati ölçüde zorlayan yüklerin hiç olmazsa bir bölümünün hafifletilmesi, varlığımızı sürdürmek için zorunludur.

Bu ay yaşadığımız 17 günlük kapanma ve devam eden hafta sonu kapanmaları, sağlığımız bakımından tabii ki önemlidir. Açıklanan günlük rakamlar da bunu göstermektedir. Esnafımızın bir bölümüne sağlanan mali destek de onlar için bir fayda sağlamış olabilir. Ancak bu salgının ağır etkilerinin sürdürülebilir şekilde azaltılması ve ortadan kaldırılması için asıl olan aşılamadır. Haziran ayı için açıklanan aşılama takvimi, bu bakımdan hayati öneme sahiptir. Bütün dileğimiz, bu aşılama takvimine sadık kalınması ve bir an önce nüfusumuzun anlamlı çoğunluğunun aşılansadır. Böylece tedbirleri elden bırakmadan işimize gücümüze odaklanmamız mümkün olacaktır.

Meslek komitelerimizin aylık toplantılarındaki sürekli gündem maddelerinden biri, turizm ve ona bağlı hizmet sektörünün adeta felç olmasının hepimize ciddi maliyetler yüklediği konusudur. Bu maliyetlere karşı uygulamaya konan kısa çalışma ödeneğinin daha önce de belirttiğimiz gibi en azından yılsonuna kadar uzatılması gereklidir. Uzun bir süredir talep ettiğimiz kamuya olan birikmiş ödemelerimizin ve 2021 yılı ödemelerimizin 2023 yılına kadar ertelenmesi gereği de hala geçerliliğini korumaktadır. Bu sayede, birikmiş ve bu yılki cari ödemelerimizi gerçekleştirme konusunda bir kapasiteye ulaşabiliriz.

Ticaret hacmimiz bir yıldan fazla bir süredir zayıf seyretmektedir. Bu zayıflığın pek çok nedeni bulunmaktadır. Bunlar hepimizin malumudur. Ancak piyasadaki en yaygın ödeme aracı olan çekle işlem hacmi, hala ciddi bir düşüş eğilimindedir. Bu eğilimi sizlerle önceki meclis toplantılarında biz kaç kez paylaştım. Son üç aylık ortalama hacim de aleyhimize gelişmektedir. Türkiye’de ortalama hacim %42 artarken kentimizde ancak %20 civarında artabilmiştir. Yani canlanmada bile ortalamanın ancak yarısı kadar bir hareketlilik yaşayabilmişiz. Ticaretteki bu zayıflığa rağmen kredi büyümemiz, ortalama büyümenin üzerinde seyretmektedir. Son ayda kentimizin kredi büyümesi yıllık %43 iken Türkiye ortalaması %30 civarında olmuştur. Uzun bir süredir bu eğilim aynen devam etmektedir. Böylece borcuna sadık kentler arasındaki seçkin yerimizi korumaya devam etmekteyiz. Alınan kredilerin çevrilmesi, cari faiz hadlerinden olmamalıdır. Çünkü geçen yıl Türkiye ortalamasının iki kat üzerinde borçlanmak zorunda kalan kentimiz iş dünyasının bu borçların tamamını ödeme gücü yoktur. Onun yerine borç çevirme oranını düşürme eğilimi hakimdir. Ancak bu çevirmenin de ödenebilir bir faiz haddiyle yapılması şarttır. Karar vericilerimizden kapsayıcı ve makul bir maliyetle bu çevirmeye destek sağlamalarını talep etmekteyiz.

Tarımsal ihracatta kentimiz, açıklanan son verilerle ortalamanın üzerinde bir performans göstermiştir. Mesela toplam tarım ve gıda kaleminde Türkiye genelinde %34’lük artış yaşanmışken kentimizde %65’lik bir artış söz konusudur. İhracatımız uzun bir süredir artmakta ancak birim fiyat düşmektedir. Yılbaşından bu yana açıklanan verilerle birlikte; tarımsal ihracatımız %42 artmışken Türkiye’de bu artış %15 civarında kalmıştır. Genel ihracatta da Türkiye ortalamasının üzerinde bir performans göstermiş durumdayız. Toplam ihracatta kentimizdeki %34’lük artışa karşılık, ülkemiz ihracatı %31 artmıştır. Bu fırsatla ihracatımızda katkısı bulunan; üreticilerimize, üreticilerin emeğini kıymetlendiren komisyoncu, tüccar ve ihracatçı arkadaşlarımız ile üyelerimize teşekkür ediyorum.

Önümüzdeki dönemde bizleri ilave bir zorluk daha beklemektedir. Biliyorsunuz bir süredir dünya tarım ve gıda fiyatları son 10 yılın üzerinde seyretmeye başlamıştır. Yapılan değerlendirmeler bu artışların devam edeceği yönündedir. Mesela mısır, buğday ve pamuk gibi ürünlerin dünya fiyatları ciddi boyutta artışlar gösterdi. Keza meyvede de ciddi artışlar yaşanmaktadır. Yani demem o ki, tarımsal varlığımıza artık gözümüz gibi bakmalı, korumalı

ve geliştirmeliyiz. Tekrar hatırlatmak isterim ki pek çok akli başında bilim insanının da ifade ettiği gibi medeniyet tarımdadır. Aynı zamanda tarım sektörü ülkemizin tam da ihtiyaç duyduğu mavi ve beyaz yakalı istihdam için en düşük maliyetli potansiyel bir kaynaktır. Öyle ki sektörümüz, milli gelir içerisinde %6'lık paya sahip olmasına rağmen toplam istihdamın %21'ini bünyesinde barındırmaktadır. Üstelik tarımın yarattığı istihdam büyük ölçüde kırsal kesim istihdamıdır ve bu açıdan da çok kıymetli bir görevi yerine getirmektedir. Sonuç olarak tarım sektörü artık stratejik bir sektör olmanın ötesinde gerçek bir beka sorunu oluşturma konumuna gelmiştir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Sektörümüz içerisindeki en stratejik ürün ise şüphesiz ki buğdaydır. Ancak iklim nedeniyle başta buğday olmak üzere tarla bitkileri üretiminde kayıplar yaşayacağımız bir yıl ile karşı karşıyayız.

Ocak Ayı toplantımızda 2021 yılında sürdürülebilirlik üzerine odaklanacağımızı ifade etmiştim. Nitekim gerek Borsa gerek Antalya Tarım Konseyi olarak bu ilke çerçevesinde ilk olarak iklim değişikliğine odaklandık. Alanında uzman konukların katılımıyla birçok etkinlik düzenledik ve düzenlemeye de devam edeceğiz. Çünkü içerisinde bulunduğumuz dönem ve gelecekte ki en önemli tarımsal sorunuzun iklim değişikliği olacağı görüşündeyiz. Bu nedenle önümüzdeki dönemde üretimimizi ve ticaretimizi yalnızca kuraklığa göre değil son yıllarda kentimizde sıkça görülen sel ve hortum gibi afetleri göz önünde bulundurarak planlamalıyız. Toplantılarımıza katılan uzmanların belirttiğine göre kent olarak belki uzun yıllar ortalamasında yağışlar göreceğiz. Ancak bu yağışlar Ekim-Şubat dönemine sıkışmış ve afet yaratacak düzeyde aşırı artmış bir biçimde olacak. Ürünlerimizin olgunlaşması için gerekli olan ilkbahar ve hatta yaz başı ile ekim için ihtiyaç duyulan sonbahar yağışlarında azalma yaşayacağız. Kaldı ki son birkaç yıldır da bu durumu yaşamaktayız.

Diğer taraftan tarımsal ihracatımızda %50'nin üzerinde paya sahip Avrupa Birliği'nin önemseydiği, bizimde üzerinde ciddi bir biçimde çalışmamız gereken ve AB'ye ihracat yapan diğer ülkelere göre büyük avantaja sahip olacağımız, ihracatımızı daha fazla artırma potansiyeli sunan "Yeşil Mutabakat" konusunda hazırlıklı olmalıyız. Önümüzdeki günlerde üyelerimizin de talebiyle bu konuyu daha derinlemesine tartışacağımız etkinlikler düzenleyeceğiz.

Değerli Üyeler,

İçerisinde bulunduğumuz günlerde buğday için hasat zamanı, tüm üreticilerimize ve üyelerimize bereketli bir hasat geçirmelerini diliyorum. Ancak üzümlere ifade ediyorum ki üyelerimizden edindiğimiz bilgilere göre sahada durum çokta iç açıcı değil.

Antalya olarak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2020 yılında 924 bin dekar alanda 266 bin ton buğday üretimi ile ülkemiz buğday üretiminin %1,3'ünü gerçekleştiriyoruz. İlçelere göre buğday üretimine baktığımızda ise; 62 bin ton ile 1. sırada, olan Elmalı'yı sırasıyla 55 bin ton ile Korkuteli, 42 bin ton ile Serik, 26 bin ton ile Manavgat ve 19 bin ton üretim ile Aksu takip etmektedir.

Üyelerimiz sahil kesiminde tahmini olarak dekara ortalama 350 kilogram, yaylada ise çok daha düşük bir rekolte beklediklerini ifade ediyorlar. Kalite hakkında net bir yorumda bulunmak içinse henüz erken olduğunu belirtiyorlar. Bu arada her ne kadar TÜİK verilerine göre 266 bin ton buğday üretimimiz görünse de üyelerimizle yapmış olduğumuz hesaplarda kentimizdeki

buğday üretim miktarının iyimser tahminlerle 120-150 bin ton aralığında olduğunu da sizlerle paylaşmak isterim.

Değerli Arkadaşlar,

Özellikle Antalya gibi ülke geneline göre daha erken hasada başlayan kentlerimiz için TMO müdahale alım fiyatlarının piyasanın daha hakkaniyetli oluşması bakımından erken açıklanmasını olumlu buluyoruz. Açıklanan fiyatların ise beklentiye yakın olduğunu düşünüyoruz. Ancak girdi fiyatlarına gelen zamlar sonrası önümüzdeki dönem ekimlerinde üreticinin zorlanacağını da tahmin ediyoruz. Bu konuda zaman kaybetmeden ve sektör ayrımı yapmaksızın düşük faizli ve hasat sonu ödemeli üretime destek kredileri üzerinde çalışmaya başlanmalıdır. Sektör ayrımı yapmaksızın diyorum çünkü: süt, et ve mantarcılık gibi pek çok sektörümüz bu rekolte düşüklüğünden olumsuz etkilenecektir. Diğer bir önerimiz ise yıllardır bahsettiğimiz sosyal yardımların kırsalda üretim yapan genç ve kadın üreticiler başta olmak üzere üretene yönelik planlanmasıdır. Tarımda kullanılan Mazot ve diğer akaryakıt fiyatlarının da düşürülmesidir. Geçtiğimiz hafta düzenlediğimiz hasat öncesi sektörel analiz toplantımızda da bunlar ve benzeri konular konuşulmuştur. Bu fırsatla toplantımıza katılan sektör temsilcilerimiz ve toplantımızı düzenleyen 1.Meslek Komite'mize de teşekkür ediyorum.

Değerli Üyeler,

Yarattığı katma değerden istihdama, elde edilen gelirden yapılan harcamalara kadar tüm faaliyetleriyle tarım sektörümüz, bir taraftan kırsalda yaşamayı motive ederken diğer taraftan da kent merkezindeki ticareti geliştirmektedir. Yaptığımız son hesaplamalara göre ekonomisinin yüzde 10'u tarıma dayanan kentimizde her yıl ortalama 2000 futbol sahası büyüklüğünde tarım toprağımızı imara ve inşaaat kurban ediyoruz. Ancak hatırlayacağınız gibi 2018 Ekim ayında; Bozova, Demre, Kınık, Kumluca, Manavgat, Serik, Söğüt ve Zümrütova Büyük Ova Koruma Alanı olarak ilan edilmişti. Bu ovalarımıza ek olarak 8 Mayıs tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı'nca toplam 23.496 hektar büyüklüğündeki; Ayanlar, Bahçeyaka, Gökpınar, Karataş, Kırkpınar ve Korkuteli ovalarımızda Büyük Ova Koruma Alanı olarak ilan edildi. Böylece 14 ovamız koruma altına alınmış oldu. Emegi geçen herkese teşekkür ediyorum, kentimiz tarım topraklarının daha fazla korunmasını talep ediyoruz.

Saygılarımla,

ALİ ÇANDIR
Yönetim Kurulu Başkanı